

**ВИХОВАННЯ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(на прикладі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників)**

6. Walther J.B. Internet interaction and intergroup dynamics: Problems and solutions in computer-mediated communication. The dynamics of intergroup communication. New York: Peter Lang, 2010. pp. 209–220.

REFERENCES

1. Goremichkin, A.I. (2008). Vvedennia u kompiuternu pedahohiku : navch. posib. z osnov kompiuternoi dydaktyky [Introduction to computer pedagogy: textbook. way. on the basics of computer didactics]. Melitopol, 267p. [in Ukrainian].

2. Demyanenko, N.M. (2015). Innovatsiini transformatsii osvithnoho prostoru pedahohichnoho universytetu [Innovative transformations of the educational space of the Pedagogical University]. *Magazine of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*. Vol. 130. pp. 20–25. [in Ukrainian].

3. Kolomiets, T.D. Merezhevi pedahohichni spilnoty

yak resurs profesiinoho rozvytku pedahoha [Network pedagogical communities as a resource of professional development of a teacher]. Available at: <http://www.nbu.gov.ua> (Access 10 May. 2022). [in Ukrainian].

4. Meshko, G.M. (2015). Osoblyvosti samoaktualizatsii osobystosti v studentskomu vitsi [Features of self-actualization of personality in student age]. *Student Scientific Bulletin of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk*. Vol. 37. pp. 8–10. [in Ukrainian].

5. Ponomarev, O.S. (2013). Vidpovidalnist yak pedahohichna katehoriia: navch. metod. posib. [Responsibility as a pedagogical category: teaching method. way.]. Kharkiv, 172 p. [in Ukrainian].

6. Walther, J.B. (2010). Internet interaction and intergroup dynamics: Problems and solutions in computer-mediated communication. The dynamics of intergroup communication. New York: Peter Lang, pp. 209–220. [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.05.2022

УДК 378.635.5:378.383

DOI:

Тетяна Сніца, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри іноземних мов,
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

**ВИХОВАННЯ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (на прикладі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників)**

У статті розглянуто значення полікультурного виховання майбутніх фахівців в умовах освітнього середовища вищого військового навчального закладу. Авторкою проведено аналіз окремих навчальних дисциплін з огляду на їхнє місце у становленні особистості майбутнього офіцера-прикордонника. Визначено, як тематика зазначених дисциплін сприяє формуванню світогляду курсантів та курсанток, зазначено практичні завдання та вправи для створення реалістичної атмосфери багатокультурності, а виконання яких спрямоване на досягнення поставленої мети. Авторка обґрунтовує доцільність та ефективність використання занять з вивчення іноземних мов для виховання майбутніх фахівців.

Ключові слова: полікультурна особистість; майбутні офіцери-прикордонники; іноземна мова; навчальна дисципліна; виховання.

Лім. 12.

**Tetiana Snitsa, Ph.D. (Pedagogy), Lecturer of the Foreign Languages Department,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine**

**EDUCATION OF A MULTICULTURAL PERSONALITY IN THE PROCESS OF
LEARNING A FOREIGN LANGUAGE**

(on the example of training future border guards officers)

The success of the educational process for the formation of multicultural personality of a future border guard officer in the educational environment of higher military educational institution directly depends on the effective interaction of scientific and pedagogical staff of the SPSU Academy, commanders of cadet units, coordinated cooperation both in class and during extracurricular time.

According to the author of the study, it is indisputable that for the successful implementation of the goal – the education of a multicultural personality of the future border guard officer – it is necessary to actively use the potential of academic disciplines, for example, such as “Practical Course of the Main Foreign Language”, “Linguocountry Studies”, and “Lexicology”. The article points out that in the classroom it is important to use both

dialogic and monological forms of expression, which will contribute to the development of cadets' and female cadets' communication skills, the ability to organize their statements, teach them to listen to the interlocutor, to be open to intercultural interaction.

The author draws the attention to extracurricular activities that contribute to the formation of national-cultural personality in the process of active self-realization and is an essential support in achieving this goal.

In general, the article considers the importance of multicultural education to future specialists in the educational environment of the higher military educational institution. The author conducted an analysis of the specific academic disciplines, taking into account their place in the formation of the personality of the future border guard officer. It has been determined how the topics of these disciplines contribute to the formation of the worldview of cadets and female cadets, practical tasks and exercises for creating a realistic atmosphere of multiculturalism are indicated, and the implementation of which is aimed at achieving the objectives. The author substantiates the feasibility and effectiveness of using foreign language classes to educate future professionals to be multicultural personalities.

Keywords: *multicultural personality; future border guard officers; foreign language; academic discipline; education.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сфері вищої професійної освіти суттєве значення має полікультурна освіта, яка спрямована на формування у майбутніх фахівців уявлення про різносторонні процеси культурного обміну, багатогранність культури кожного окремого народу, розвиток здатності до міжкультурної взаємодії, емпатії, толерантності, залагоджувати або попереджати конфлікти, що можуть виникати у ситуаціях культурних перетинань. Міжкультурна обізнаність підвищує ефективність праці, долає існуючі упередження, розвиває міжособистісне спілкування, створює культурну свідомість та запобігає соціальним конфліктам [6]. Поважне ставлення до представників різних етнокультур, уміння з ними мирно жити та продуктивно співпрацювати не передаються у спадок. Це необхідне сьогодні уміння потрібно виховувати у кожному прийдешньому поколінні, щоразу шукаючи для цього нові, більш досконалі методи.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Особливістю формування полікультурності у XXI ст. є переорієнтація постіндустріальної цивілізації на міжкультурний діалог. Це означає, що людина, зустрічаючись з представником іншої культури, повинна усвідомлювати факт існування інших форм організації соціального простору, де полікультурна комунікація є механізмом діалогу та взаємодії цих культур, тобто кодом взаємопізнання цих культур, а також їх взаємовпливом [1].

Питання виховання студентської молоді, майбутніх фахівців різних професій завжди були у центрі уваги вітчизняних та зарубіжних науковців. Полікультурна підготовка майбутніх менеджерів в умовах розвитку міжнародного бізнесу була предметом дослідження Prem Ramburuth та Catherine Welch. Учені вважають, що особливої

уваги потребують знання і навички, якими необхідно озброїти студентів щодо ведення бізнесу через кордони, а також пошук відповідей на запитання, як підготуватися до таких викликів в умовах закладу освіти [12].

Проблема підготовки майбутніх фахівців в галузі охорони здоров'я до роботи в багатонаціональному середовищі, з різними пацієнтами – представниками різних культур та їх сім'ями, підвищення полікультурної компетентності медичних працівників досліджували Р. Elaine, М. Truong, Y. Paradies та N. Priest. Доводиться констатувати, що у відділеннях невідкладної допомоги, амбулаторіях, стаціонарних установах, реабілітаційних центрах, будинках для людей похилого віку та хоспісах фахівці взаємодіють з пацієнтами, що є представниками різних культур. На думку вчених, медичних працівників необхідно ознайомити з механізмом адекватної оцінки ситуації у багатонаціональному середовищі задля більш глибокого розуміння культурних особливостей пацієнтів та їхніх сімей [9].

Становлять інтерес також публікації, у яких йдеться про виховання молоді у контексті полікультурності, толерантного сприйняття культурного розмаїття світу. Питання полікультурного виховання студентів вивчали Jia-Fen Wu [11], учнів загальноосвітніх шкіл – Anuleena Kimanen [8]. Цікавими є також дослідження феномену мультикультуралізму, пов'язані з підготовкою фахівців у сфері освіти [7].

Що стосується підготовки майбутніх прикордонників до діяльності в умовах полікультурного середовища, то це питання також було предметом уваги дослідників. Зокрема, Л. Боровик зазначає, що для успішного виконання професійних обов'язків сучасний офіцер-прикордонник повинен володіти знаннями психології спілкування та комунікативними вміннями. Умінню вести діалог з колегами, підлеглими, з місцевим населенням та з громадянами, які перетинають державний кордон

ВИХОВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(на прикладі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників)

у пунктах пропуску, необхідно навчати [2]. На думку К. Тушко, у процесі фахової підготовки у закладі вищої освіти у майбутніх офіцерів-прикордонників необхідно формувати здатність до вербального спілкування з колегами усіх рівнів, із мешканцями прикордонного регіону, громадянами іноземних держав, які перетинають кордон України [5].

З огляду на вищезазначене **метою статті** є виявлення впливу занять з вивчення іноземних мов на полікультурне виховання майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якісно новий рівень відносин між державами та народами, зумовлений сьогодні війною російської федерації проти України та набуттям нашої державою статусу країни-кандидата до Європейського Союзу, посиленням співпраці з країнами НАТО, зростанням ролі Української держави на світовій арені передбачають зміни у системі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Зокрема, це стосується питань культурної та багато-, тобто, полікультурної освіти. Мова йде про знання культурних і національних особливостей суміжних країн, країн-партнерів та поважне до них ставлення, уміння спілкуватися з колегами-іноземцями, позитивно реагувати на суперечливі ситуації, бути толерантними, неупередженими та ввічливими.

Професійне становлення майбутніх офіцерів-прикордонників відбувається у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (НАДПСУ). Факультети й кафедри академії на основі рішень управлінської ланки забезпечують підготовку й відповідність професійно-важливих якостей випускників, закладених у нормативних та розроблених у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) документах [3].

Значну роль у підготовці курсантів та курсанток академії до подальшої професійної діяльності відіграє кафедра іноземних мов. Низка навчальних дисциплін, серед яких “Практичний курс основної іноземної мови”, “Лінгвокраїнознавство”, “Лексикологія”, “Практичний курс другої іноземної мови”, надає широкий спектр можливостей для ознайомлення курсантів з культурним розмаїттям світу. Усі ці дисципліни викладаються іноземною мовою, а саме англійською, німецькою, словацькою, польською та турецькою. Розглянемо деякі дисципліни детальніше.

Лінгвокраїнознавство. У навчально-методичному забезпеченні цієї дисципліни є чимало культуро- та країнознавчого матеріалу, який ознайомлює курсантів з особливостями

поведінки та світосприйняття представників різних націй і народів. Курсантам доцільно пропонувати завдання із практичним застосуванням отриманої інформації, на проведення соціокультурних паралелей, на визначення ролі та значення кожної країни у сучасному багатонаціональному світі. Тематика лекційних та семінарських занять охоплює питання географічного положення країни, мова якої вивчається, її адміністративний поділ, найважливіші історичні події, символіку, політичну систему, освіту, обряди, звичаї, традиції та багато іншого. Навчальну діяльність на семінарських заняттях організовується у вигляді “круглих столів” та пресконференцій. Ефективним вважаємо також використання методу проєктів, який дає можливість подавати необхідну інформацію у межах визначеної тематики, розвивати й удосконалювати навички ведення дискусії, адекватно реагувати на репліки та коментарі, чітко й ґрунтовно відповідати на запитання.

Важливим доповненням до занять з дисципліни “Лінгвокраїнознавство” є перегляд фільмів та відеосюжетів про культурні, релігійні, поведінкові та моральні традиції представників різних країн, читання уривків популярних творів, ознайомлення з життям відомих людей, політиків, історично значущих постатей. Звичайно, така інформація надається мовою оригіналу та обговорюється за такими питаннями:

- що спільного між українською культурою (звичаєм, традицією) та представленою у творі (сюжеті);
- чим можна пояснити відмінність у поведінці персонажа та сьогодишнім світосприйняттям;
- що нового (цікавого) дізналися ви, переглянувши сюжет (прочитавши уривок).

Текстовий матеріал, що пропонується курсантам та курсанткам для ознайомлення, може належати до різних видів та жанрів – уривки художніх творів, біографії відомих людей, інструкції до приладів чи рекламні оголошення.

“Практичний курс основної іноземної мови” та “Практичний курс другої іноземної мови”. Серед цілей вивчення цих навчальних дисциплін – формування навичок й умінь ефективно і адаптивно використовувати іноземну мову у різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного й професійно-спрямованого спілкування відповідно до потреб міжкультурного спілкування та вимог до виконання посадових обов’язків; розвиток здатностей користуватися іноземною мовою у цілій низці контекстів, висловлювати або формулювати власні погляди

ВИХОВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (на прикладі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників)

та думки у неформальній дискусії [4]. Реалізація таких цілей здійснюється на практичних заняттях при вивченні таких розмовно-комунікативних тем:

Подорожі та екскурсії

Засоби масової інформації

Англійська мова – мова міжнародного спілкування.

Світова глобалізація

Культура та мистецтво

Мистецтво спілкування

Почуття та емоції

Життя у сучасному суспільстві

Побудова гармонійних стосунків та деякі інші.

Для того, щоб відчути ефект спілкування з представником іншої культури чи віросповідання, практично на усіх заняттях використовуються рольові ігри, оскільки за допомогою такого методу легко відтворити модель людських стосунків, поведінкових реакцій. Під час кожної гри викладач чи викладачка уважно слідкують за реалізацією задумів учасників / учасниць гри, не обмежуючи їхньої ініціативи та прагнення (за потреби) самостійно врегулювати спірні ситуації. Важливо звертати увагу на формування у курсантів та курсанток мовленнєвої та мовної культури. Мовна культура забезпечує ставлення здобувачів освіти до іноземної мови не лише як до засобу спілкування між людьми, а й формування власної полікультурності. Варто звернути увагу на те, що під час таких занять створюються умови для розвитку уміння говорити, переконувати, слухати й чути співрозмовника. Рольові ігри використовуються задля активізації розумової діяльності, підвищення культури спілкування, тренування непідготовлених реплік. Щоб зробити спілкування ще ефективнішим, на заняттях з “Практичного курсу основної іноземної мови” за допомогою спеціально підібраних вправ тренуються швидкість мовлення курсантів та курсанток, інтонація, тембр голосу, вивчається значення та відпрацьовується використання міміки та жестів учасників комунікації, роль міжособистісного простору у процесі спілкування представників різних культур та віросповідань. Особливий інтерес викликають у курсантів та курсанток такі рольові ігри, як “Інцидент на пункті пропуску *Рава-Руська*”, “Зустріч іноземної делегації”, “Затримання нелегального мігранта”.

Після завершення рольової рекомендується провести обговорення. При обговоренні потрібно використовувати як діалогічні, так і монологічні форми висловлювання, що сприятиме розвитку у курсантів / курсанток навичок міжкультурного спілкування. Уміння правильно організувати

діалогічне спілкування дає змогу учасникам та учасницям інтеракції зрозуміти своє місце в обговоренні, допоможе зробити висновок про партнерів у комунікації, побачити себе очима співрозмовника, сприятиме подоланню сором’язливості, почуття другорядності, стати більш відкритим та впевненим.

Лексикологія. Вивчення цієї навчальної дисципліни, окрім того, що знайомить майбутніх прикордонників та прикордонниць з процесом формування словникового складу у соціально-історичному та національному контекстах, формує здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня; вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя; допомагає усвідомити роль експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

З урахуванням специфіки професійної діяльності офіцера-прикордонника ми можемо стверджувати, що виховання полікультурної особистості в освітньому середовищі Національної академії ДПСУ передбачає передовсім ознайомлення з характеристикою унікальних рис української культури, оскільки знайомство з “чужим” починається з пізнання “свого”; залучення курсантів та курсанток до світової культури, розкриття сутності процесів глобалізації, взаємної інтеграції, взаємозалежності сучасних народів та країн; оволодіння декількома мовами (полілінгвальність) – мова дає можливість передавати знання, зокрема культурологічні; наступність, яка передбачає транслявання національної культури кожному наступному поколінню, модифікацію етнокультурного досвіду у процесі активного цивілізаційного розвитку; а також творчість, що є підготовкою особистості до самореалізації та самоактуалізації.

Становлення полікультурної особистості продовжується під час годин, відведених на самостійну підготовку. Протягом усього курсу навчальної дисципліни “Практичний курс основної іноземної мови” курсанти та курсантки отримують завдання для індивідуальної та самостійної роботи. Такі завдання включають, наприклад, написання есе за такою тематикою:

Як навчитися розуміти інших людей

Етика професійного спілкування

Моє ставлення до людей інших національностей та віросповідань

**ВИХОВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(на прикладі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників)**

Чи є межі терпимості?

Чи завжди потрібно себе контролювати ?

Чи можна жити без конфліктів?

Роль спілкування у житті сучасної людини та інші.

Інколи самостійна робота передбачає опрацювання тематичного тексту – переклад, підготовка переказу з подальшим обговоренням з групою на практичному занятті. Так, до прикладу, курсанти другого курсу готували реферування таких текстів, як “Іммігранти”, “Загадкова душа турка”, “Особливості національних характерів арабських народів”, “Національний етикет”.

Висновки з даного дослідження. Процес виховання полікультурної особистості майбутнього офіцера-прикордонника буде ефективним та дасть позитивний результат за умови формування у курсантів та курсанток ціннісного ставлення до культурного різноманіття й інтересу до міжнародної взаємодії; використання в освітньому процесі Національної академії ДПСУ активних методів навчання – рольових ігор, проблемних ситуацій, кейс-методу. Перспективним напрямом подальших розвідок вважаємо вивчення досвіду виховання полікультурної особистості майбутнього фахівця силових структур зарубіжних країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання освіти і науки: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 10-11 листоп. 2015 р.) / Національна академія Національної гвардії України. Харків: ХОГОКЗ, 2015. 286 с.

2. Боровик Л. В. Обґрунтування критеріїв сформованості психолого-педагогічної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Young Scientist. Педагогічні науки*. 2018. № 2 (54), С. 233–237.

3. Войцехівський О. Особливості підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності в пунктах пропуску через державний кордон. *Молодь і ринок* №2 (73), 2011, С. 135 – 140.

4. Робоча програма навчальної дисципліни ООК 09. “Практичний курс основної іноземної мови”. НАДПСУ, Хмельницький. 2022.

5. Тушко, К. Ю. Особливості професійної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників та їх взаємодії. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи. Київ, 2019. Вип. 67. С. 272–274. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27555>

6. Ameny-Dixon, M. G. (2013). Why multicultural education is important higher education now than ever: A global perspective. Retrieved from <http://www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Ameny-Dixon.%20Gloria%20M.%20Why%20Multicultural%20Ed>

www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Ameny-Dixon.%20Gloria%20M.%20Why%20Multicultural%20Education%20is%20More%20Important%20in%20Higher%20Education%20Now%20than%20Ever.pdf [Google Scholar]

7. Anne Leseth & Gunn Engelsrud (2019). Situating cultural diversity in movement. A case study on physical education teacher education in Norway, *Sport, Education and Society*, 24:5, 468–479, DOI: [10.1080/13573322.2017.1414694](https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1414694)

8. Anuleena Kimanen (2018). Approaching culture, negotiating practice: Finnish educators’ discourses on cultural diversity, *Journal of Multicultural Discourses*, 13:4, 334–347, DOI: [10.1080/17447143.2018.1546309](https://doi.org/10.1080/17447143.2018.1546309)

9. Elaine P. Congress DSW (2005). Cultural and Ethical Issues in Working with Culturally Diverse Patients and Their Families, *Social Work in Health Care*, 39:3-4, 249–262, DOI: [10.1300/J010v39n03_03](https://doi.org/10.1300/J010v39n03_03)

10. Fatih Yilmaz Mark Boylan (Reviewing Editor) (2016). Multiculturalism and multicultural education: A case study of teacher candidates’ perceptions, *Cogent Education*, 3:1, DOI: [10.1080/2331186X.2016.1172394](https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1172394)

11. Jia-Fen Wu (2017) Teaching university students cultural diversity by means of multi-cultural picture books in Taiwan, *Multicultural Education Review*, 9:4, 249–269, DOI: [10.1080/2005615X.2017.1383812](https://doi.org/10.1080/2005615X.2017.1383812)

12. Prem Ramburuth & Catherine Welch (2005). Educating the Global Manager, *Journal of Teaching in International Business*, 16:3, 5–27, DOI: [10.1300/J066v16n03_02](https://doi.org/10.1300/J066v16n03_02)

REFERENCES

1. Aktualni pytannia osvity i nauky: materialy III mizhnar. nauk.-prakt. konf. (2015). [Current issues of education and science. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference] National Academy of the National Guard of Ukraine. Kharkiv, 286 p. [in Ukrainian].

2. Borovyk, L. V. (2018). Obgruntuvannia kryteriiv sformovanosti psyholoho-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnix ofitseriv-prykordonnykiv [Substantiation of criteria for the formation of psychological and pedagogical competence to future border guard officers]. *Young Scientist. Pedagogical Sciences*. 2 (54), pp. 233–237. [in Ukrainian].

3. Voitsekhivskiy, O. (2011). Osoblyvosti pidhotovky maibutnix ofitseriv-prykordonnykiv do profesiinoi diialnosti v punktakh propusku cherez derzhavnyi kordon [Peculiarities of training of future border guard officers for professional activities at checkpoints on the state border]. *Youth and market*. 2 (73). pp. 135 – 140. [in Ukrainian].

4. Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny OOK 09. (2022). [Working program of the academic discipline OOK 09. “Practical Course of the Main Foreign Language”]. NASBGUSU, Khmelnytskyi. [in Ukrainian].

5. Tushko, K. Yu. (2019). Osoblyvosti profesiinoi diialnosti maibutnix ofitseriv-prykordonnykiv ta yikh vzaiemodii [Features of professional activity of future border guard officers and their interaction]. *Scientific Journal of the Drahomanov National Pedagogical University*. Series 5: Pedagogical sciences: realities and prospects. Kyiv, Vol. 67. pp. 272–274. Available at: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27555> [in Ukrainian].

**РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ “АУДИТОРІЯ ДОГОРИ ДРИГОМ” ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НОВОГО
МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ДОВКІЛЛЯМ”**

6. Ameny-Dixon, M. G. (2013). Why multicultural education is important higher education now than ever: A global perspective. Available at: <http://www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Ameny-Dixon,%20Gloria%20M.%20Why%20Multicultural%20Education%20is%20More%20Important%20in%20Higher%20Education%20Now%20than%20Ever.pdf> [in English].
7. Anne Leseth & Gunn Engelsrud (2019). Situating cultural diversity in movement. A case study on physical education teacher education in Norway, *Sport, Education and Society*, 24:5, pp. 468–479, DOI: [10.1080/13573322.2017.1414694](https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1414694) [in English].
8. Anuleena Kimanen (2018). Approaching culture, negotiating practice: Finnish educators' discourses on cultural diversity, *Journal of Multicultural Discourses*, 13:4, pp.334–347, DOI: [10.1080/17447143.2018.1546309](https://doi.org/10.1080/17447143.2018.1546309) [in English].
9. Elaine, P. Congress DSW (2005). Cultural and Ethical Issues in Working with Culturally Diverse Patients and Their Families, *Social Work in Health Care*, 39:3-4, pp.249–262, DOI: [10.1300/J010v39n03_03](https://doi.org/10.1300/J010v39n03_03) [in English].
10. Fatih Yilmaz Mark Boylan (Reviewing Editor) (2016). Multiculturalism and multicultural education: A case study of teacher candidates' perceptions, *Cogent Education*, 3:1, DOI: [10.1080/2331186X.2016.1172394](https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1172394) [in English].
11. Jia-Fen Wu (2017). Teaching university students cultural diversity by means of multi-cultural picture books in Taiwan, *Multicultural Education Review*, 9:4, pp.249–269, DOI: [10.1080/2005615X.2017.1383812](https://doi.org/10.1080/2005615X.2017.1383812) [in English].
12. Prem Ramburuth & Catherine Welch (2005). Educating the Global Manager, *Journal of Teaching in International Business*, 16:3, pp.5–27, DOI: [10.1300/J066v16n03_02](https://doi.org/10.1300/J066v16n03_02) [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2022

УДК [37.016:37.091.5:502/504:37.011.3-053.2/.5(045)

DOI:

Оксана Попович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан педагогічного факультету Мукачівського державного університету
Ольга Граб, аспірантка першого року навчання, спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), Мукачівського державного університету

**РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ “АУДИТОРІЯ ДОГОРИ ДРИГОМ”
ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ
“МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ДОВКІЛЛЯМ”**

Стаття розглядає актуальні питання впровадження технології “Аудиторія догори дригом” в освітній процес закладу вищої освіти. Впровадження інноваційних технологій в освітній процес визначено як один із провідних шляхів формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. У роботі теоретично обґрунтовано сутність зазначеної технології, охарактеризовано загальні особливості, узагальнено низку її переваг та недоліків у порівнянні з традиційними методами навчання, а також описано можливості її використання під час вивчення нового матеріалу. Проаналізовано дефініції понять “технологія навчання”, “перевернутий клас” та “аудиторія догори дригом”. У статті також відзначено, що для ефективного реалізації такої технології навчання важливими завданнями викладача є ретельно підготовлене методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів.

Ключові слова: інноваційна технологія; “перевернутий клас”; “аудиторія догори дригом”; “перевернуте навчання”; самостійна робота; викладач; здобувач; фахова підготовка.

Табл. 2. Літ. 15.

Oksana Popovich, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Dean of the Pedagogical Faculty Mukachevo State University
Olga Grab, Postgraduate Student of the first year of study,
specialty 015 Vocational education (by specializations),
Mukachevo State University

**AN IMPLEMENTATION OF THE TECHNOLOGY “AUDIENCE UPSIDE DOWN”
DURING THE STUDY OF NEW MATERIAL IN DISCIPLINE “METHODOLOGY OF
INTRODUCING CHILDREN TO THE ENVIRONMENT”**

The article has considered topical issues of the introduction of the technology “Audience upside down” into the educational process of higher educational establishment. The introduction of innovative technologies into the educational process has been defined as one of the leading ways of forming the professional competence of future